

Az eltévedt kőtöredék

szöveg és fotó: Tóth Vilmos

A Salgótarjáni utcai zsidó temető kutatásával töltött évek során számos különös és felkavaró dologgal találkoztam ebben a páratlanul érdekes, egyedülálló hangulatú sírkertben. Mind közül az egyik legfurcsább egy lelet volt, a szó szoros értelmében: ha nem is föld, de vastag avarréteg alól került napvilágra a temető középső és északi útjának találkozásánál, miután szerencsés módon feltűnt az avarból kilógó sarka. A sírkőtöredék-

ről hamar kiderült, hogy nem tartozhat a temető egyik síremlékéhez sem, mivel egy keresztény hölgy nevét örökíti meg.

A szépen kifaragott családi címer alatt a *Baloghy Elekné* asszonynevét olvasható, valamint a leánykori név töredéke, amiből azonban kiderül, hogy a hölgy a *Zerdahelyi* családból származott. Ez utóbbi bizonyult a döntő információnak. *Nagy Iván* alapművének (Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal) tizenkette-

dik kötetében megtalálható a családfa, azon pedig *Baloghy Elekné Zerdahelyi Magdolna* neve, aki a család protestáns ágához tartozott.

A sírkőtöredéken jól olvasható a halálozás dátuma: 1872. augusztus 9. Ez az adat csak növeli a lelet titokzatosságát, hiszen a Salgótarjáni utcai temetőt 1874 júniusában vették használatba. A kő eredeti helye nyilvánvalóan a falon túl, a szomszédos, negyed századdal korábban megnyitott Kerepesi úti temetőben lehetett, de hogy hogyan kerülhetett a zsidó temetőbe, a temetőfaltól viszonylag nagy távolságra, arra nincs magyarázat. Maga a kőanyag nem képvisel akkora értéket, hogy a mindkét temetőt gyakran látogató gyűjtögetők érdemesnek tarthatták volna magukkal hurcolni.

Bár *Baloghy Elekné*nek négy gyermeke is volt, a síremléket a felirat szerint mégis a fivére emeltette, akinek neve emiatt szintén szerepelt a kövön, de éppen az a rész hiányzik, ahová a keresztnevét vésték. *Nagy Iván* kötetének megjelenésekor, 1865-ben *Baloghyné* fivérei közül még biztosan élt *Zerdahelyi Ince* országgyűlési képviselő, Nyitra vármegye volt alispánja: talán ő állíttatta elhunyt nővére emlékkövét.

Nagy Iván a két család címeréről metsetet is közöl, az első kötet 148. oldalán látható a *Baloghy*-, a tizenkettedik kötet 354. oldalán pedig a *Zerdahelyi*-címer. Ezek alapján megállapítható, hogy a sírkövön látható ábrázolás mindkét családra utal, de nem kettős címer formájában, hanem egyetlen pajzson belül egyesíti a két család jelképeit: előbbiről a kürtöt, a kardot és a keresztbe tett nyilakat, utóbbiról a három nyilat tartó páncélos kart, az íjat és a csillagot, valamint a mindkét címerben látható koronát.

A családnév sajátos formában olvasható a sírkövön. A *Zerdahelyi* család a *nyitra-zerdahelyi* – néhol: *nyitra-szerdahelyi* – nemesi előnevet viselte, a felirat azonban az előnevet és a családnévet összevonva *Nyitra-Zerdahelyi Magdolnának* nevezi az elhunytat. A sírkő formája is nagyon érdekes: a szöveg elrendezése alapján háromszög vagy csúcsára állított négyszög alakú lehetett.

Baloghy Elekné „eltévedt” síremlékének töredékét kéresemre a temető gondnoka tavaly ősszel kiemelte, és ideiglenesen a bejárati épület melletti udvaron helyeztük el. A zsidó temetőben előkerült keresztény sírkő jelenleg itt várja további sorsát és rejtélyének megoldódását. ●

